

πk
5112

B. N. II, 121.
h. 29, 17.

1818.

II k
5112

DISSERTATIO IVRIS PVBLICAE
DE
FVNDAMENTO
DECIDENDI CONTROVERSIAS
DE
PRÆCEDENTIA
INTER
LIBERAS GENTES,

QVAM
ILLVSTRIS IVRECONSULTORVM ORDINIS
CONSENSV
PRÆSIDE

DN. CHRISTIANO GODOFREDO
HOFFMANNO,

PROF. DE VERBOR. SIGNIFICAT. AC REGVLIS
IVRIS ORD.

AD D. XVI. MAII MDCCLXXI.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBICIT

AVTOR ET RESPONDENS

M. CAROLVS GVILIELM. GÆRTNER,

DRESD.

LIPSIAE,
LITTERIS SCHEDIANIS.

CAPVT I.
GENERALES DE PRÆCEDENTIA
OBSERVATIONES.

§. I.

Nullæ in societate humana maiori cum contentione, imo aliquando vitæ & bonorum dispendio, moveri solent lites, quam quæ de externis quibusdam & non raro in nudâ opinione ac vanitate innixis honorum atque dignitatum, sive inprimis de priore ac nobiliore loco sive, ut voce minus latina uti liceat, de *Præcedentia* agitantur. Nihil enim mentem mortalium magis occæcat, quam proprius ille amor, qui plerumque in causa est, ut maximam de se ipsis concipiant homines estimationem, (a) sibi que injuriam fieri credant, quoties famam, dignitatem, honores aliorum suis ornamentis, elogiis ac decoribus superiores esse vident. Hinc non solum illustres personas funesto sæpius exitu de eiusmodi negotiis inter se confligere videmus, verum etiam homines infimæ imo abiectæ conditionis sibi invicem litem contestari deprehendimus, quoties alter suo honori id demi, quod alterius accedit, opinatur, (b) quibus tamen non male applicantur verba

A

MAR-

(a) HOBBS. *de Cive* cap. I. §. 4.

(b) Exempla adduxit B, Dn, HORNIUS *de iure prædria* Dec. 2.

MARTIALIS, *per medium pugnæ & prior ire lutum*. Et quotidiana docet experientia, quam periculosi & perversi mores ex corrupto, de honore & existimatione conceptu, in rempublicam fuerint inveci, qui tanta cum rapiditate se propagarunt, ut vix durissimis legibus expelli sive supprimi potuerint. (c) Non novæ sunt de *Duellorum* frequentia & levitate querelæ, & graviores in rebus publicis bene ordinatis constitutiones, quæ tamen hæctenus vix suffecerunt ad corrigendam inveteratam consuetudinem, quæ sane gravissimis laborat erroribus, inter quos non ultimo loco memorandum illud virulentum præiudicium: *nullam legem, non patris amorem, non Principis salutem, non conservacionem vitæ, non acquisitionem honorum, verbo, nihil præferendum esse affectato illi honoris studio*. Quæ est illorum Philo-
sophia, qui novam prorsus disciplinam, legum humanarum atque divinarum plerumque ignaram, titulo *scientiæ cavalleristicæ* finxerunt, cujus fundamenta atque principia ex recentioribus examinare sunt aggressi (d) SCIPIO MAFFEI, AUDIGIERIUS & BASNAGIUS.

§. II.

Hæc quæ tantas in privatorum commercio turbas, disfidia, jurgia excitat dignitatis & honoris præsumptio, majoribus periculis & sanguinolentis disputationibus litigiosis-
simis involvit liberas respublicas & earum Principes ac Rectores, quorum omnino esse videtur, ut civitatis maiestatem, existimationem atque dignitatem illæsam ac incorruptam conservent. Privatæ lites autoritate publica facile dirimi possunt: eminent legislatoris summi voluntas, in cuius arbitrio positum est, quos existimationi subditorum velit statuere

(c) Acta in Comitibus præsentibus pro coercenda Duellorum frequentia v. apud HENNINGES in *Meditat. ad Instrum. Pac.*

(d) SCIPIO MAFFEI *della scienza chiamata a cavalleresca libri tre*, in Roma M D C C X. AUDIGIER *de l'ancien & vrai usage des Duels*, Paris M D C C X VII. *Dissertation historique sur les Duels & les Ordres de Chevalerie* par Mr. B. - - - a Amsterd. M D C C X X,

re terminos: a maiestate diversi dignitatum gradus reipublicæ membris assignantur. Præverunt Romani atque Græci suo exemplo, apud quos Magistratus, & imperii Officiales eleganti ordine constituti, quorum dignitate & honores cum legum Codices docent, tum doctissima scripta, & quidem inter antiqua: NOTITIA VTRAQUE DIGNITATVM CVM ORIENTIS TVM OCCIDENTIS a GVIDO PANCIROLLO, FRANCISCO RHVARDESIO & GVILIELMO MARANO illustrata, ex recentioribus autem prolixè repræsentat IACOBVS GVTherivs. Integer quoque in D. IUSTINIANI Codice occurrit titulus, *ut dignitatum ordo servetur*. Prudenter quieti privatæ consulit Princeps definiendo characterem & dignitatem subditorum: prudentius, si in describendis honoribus atque prærogativis internarum qualitatum atque virtutum rationem habeat, quamvis praxis sæpius ab hoc definiendæ dignitatis & existimationis principio recedat. Interim nemo inficiabitur, Maiestati facultatem concedendi honorum insignia ac iura æque competere, atque ex ipsa tanquam fonte omnes in republica dignitates profluere, certum est: ut illis quoque calculum adicere non dubitemus, qui Collegia iuridica, de controversiis circa subditorum dignitatem motis respondere posse, asserunt. (e) Gravior multo atque magis ambigua est quæstio *de liberæ reipublicæ dignitate*: difficilius iudicium *de gentis præ gente prærogativa, & quænam alteri loco cedere debeant, inferioremque occupare?* Rem hanc nodo Gordio intricatiorem esse existimant non pauci. *ἰδὲ ῥόδου, ἰδὲ πῆδνα, ecce Rhodus, ecce salus*, exclamat COCCEIVS. (f) In diversissimas abeunt Iureconfulti opinioniones, alii affectibus abrepti, alii præiudiciis imbuti, hanc materiam examinare aggressi, scopulos non evitant, & quandoque res minime coherentes cumulant: alii usui atque consuetudini decidendas relinquunt has quæstiones & ex jure certam

A 2

ali-

(e) HORN. loc. cit. Dec. 2. n. 4. §. 3.

(f) COCCEIVS *in dissertat. de præcedentia.*

aliquam definitionem harum controversiarum dari posse desperant. (g)

§. III.

Equidem nostrum in præsentī esse non existimamus, ut in recensione Scriptorum, qui nobilissimam hanc materiam excutere laborarunt, prolixi simus cum illorum catalogum multa cum cura ab aliis (h) digestum, non ignoremus, quos exscribere superfedemus. Id tamen operæ pretium esse credimus, ut in diversas classes doctissima ac multa & varia doctrina repleta scripta distribuamus. Sunt enim, quædam *generalia* quædam *specialia*. GENERALIA scripta, quæ in hunc censum veniunt, omnem de præcedentia doctrinam exhaurire, eamque ad certa & determinata principia redigere laborarunt. Tentavit illud magnus Iureconsultus in elegantissima diatribe *de iure præcedentiæ*, (i) in qua solido & instructissimo apparatu fretus de dignitatibus, existimatione, titulis honorum similibusque differit, quæ ad eminentiorem evocare solent dignitatis gradum; magnam ubique in dissertatione iudicii atque ingenii vim, quam rariorum exemplorum copia commendat, conspicimus, licet optandum, ut doctissimus Iureconsultus aliquando cum maiori selectu ea usus fuisset. Hunc excepit *Reipublicæ Mindensis Syndicus* IACOBUS ANDREAS CRU-

(g) IAC. GOTHOFR. *diatriba de iure præcedentiæ in protheoria* §. 2. p. 6.

(h) IAC. GOTHOFREDUS in doctissima diatribe de iure præcedentiæ & quidem in protheoria §. 1. nullo tamen observato ordine & absque omni discrimine autores nominat, qui in illustrandis quæstionibus de prædria occupati fuerunt. Paucos & selectos recenset Excell: STRUV. in *Bibliotheca Juris selecta* Cap. XV. p. 889. edit. nov. Plures nominat LIPPENIUS eiusque Continuator in *Bibliotheca iuridica* sub tit. *Præcedentiæ & Prærogativa, Prædria*.

(i) IAC. GOTHOFREDI *diatriba de iure præcedentiæ*. Genevæ, 1664.

CRUSIUS *(k)* Iureconsultus in elegantiori litteratura non parum versatus, cuius *tractatus Politico-Iuridico-Historicus de Præeminentia, sessione, præcedentia & universo iure negotiarum libris quatuor absolutus* prostat, in quo omnes pæne quæstiones circa hanc materiam occurrentes atigit, ad specialiores casus dilapsus de figendis decisionum fundamentis non adeo sollicitus. Huc potius respexisse videtur *Scabinus Electoralis & Prætor Brandenburgensis* BERNHARDVS ZIERITZIVS in *commentatiuncula*, uti appellat, *de Principum inter ipsos dignitatis præerogativa: (l)* qui tamen multa a scopo aliena immiscuit & vulgares repetiit sibi plerumque contradicentes opiniones. Germanico idiomate Nobilis Silesius BALTH. SIGISM. STOSCHIVS eandem materiam tractavit, qui tamen eodem, quo ZIERITZIVS morbo laborat, imo, lectori affectato scribendi genere stomachum movet. *(m)* Silentio præterimus dissertationes academicas BESOLDI, COCCEII, RHETII, IESSENI aliorumque, quorum ut mentionem in præsentis exercitatione faciamus, non deinceps abs re erit. Imo prolixum foret, eos nominare, qui quasi in transitu, aut ob materiæ affinitatem, quæstiones huc referendas, resolvere annisi sunt. Spectant ad hoc institutum, qui de *honorum titulis, de dignitatibus, de ceremoniis atque solennitatibus* egerunt, quorum tantus est numerus, ut illis consignandis aliquot folia consumi facile possent. Optimo ordine atque concinna methodo tradidit varia, quæ ad formandam, de præcedentiis, doctrinam faciunt, *Clarissimus* STIEVIVS. *(n)* Pauca sunt, quæ ZACHARIAS ZWANZIG Consiliarius quondam Aulicus

(k) CRUSIUS *de Præeminentia &c.* Bremæ 1666.

(l) Ienæ 1675. excusa.

(m) Balthasar Siegismund von Stosch von dem Præcedenz oder Vorder-Rechte aller Potentaten und Republicquen in Europa, sammt einer sonderbahren Zugabe von der Hoheit des Erz-Hertzoglichen Hauses Oesterreich: Breslau 1677.

(n) Europäisches Hoff-Ceremoniel. Leipzig 1715.

Brandenburgensis in opere incomparabili, quod THEATRUM PRÆCEDENTIÆ (o) inscripsit, proposuit, & dispersæ in prolixo volumine Autoris sunt opiniones: Exempla controversiarum illustrium stupendo profus apparatu produxit Vir ad iuvanda studia Iuris publici natus LVNIGIVS in Theatro Ceremoniali. Maior Scriptorum, qui *speciales præcedentiarum* controversias publicis scriptis agitarunt, numerus. Hæ enim lites superiori seculo multo cum fervore a Viris doctissimis in arenam deductæ sunt: inprimis Hispani ac Galli invicem committebantur. Prodierunt PITHOEI, (p) VIGNIERII, (q) BIGNONII, (r) AUBERII, (s) MOLINÆI, (t) FORCATULI, (u) TENNEURII, (x) GOTHOFREDI

- (o) Prodiit opus an. MDCCVI. sub ficto nomine *Ebrenbarti Zweyburgi* reculum anno 1709. novamque expectat editionem.
- (p) FRANC. PITHOEUS de la grandeur, droits & preeminences des Roys & de Royaume de France. 1598. in 8.
- (q) NICOLAUS VIGNIER *Raisons de preference entre la France & l'Espagne*, proposées par Augustin Granato avec les réponses a chacune d' icelles. à Paris 1609. 8.
- (r) HIERONYMI BIGNONII de l' excellence des Rois & de Royaume de France traitant de leur preference & prerogative par dessus les autres, à Paris 1610. 8.
- (s) AUBERY de la preeminence de nos Roys Par. 1650.
- (t) CAROLI MOLINÆI de Excellentia Regni & coronæ Franciæ Paris. 1561.
- (u) STEPHANI FORCATULI de Francorum Regum autoritate & imperio opus citat LE LONG in Bibliotheca Gallica Lib. III. Cap. V. p. 567. illudque in volumine operum Forcatuli an. 1595. impresso inventi narrat: ibi tamen minime deprehenditur, hinc suspicamur aliud esse scriptum, quod ab eodem Autore de *Gal-lorum imperio & Philosophia Libris VII* publici iuris factum est impressum apud *Jacobum Chouet* 1595. in 8.
- (x) Jac. Alex. TENNEURII de *Regis Christianissimi Prærogativis*, Paris. 1561.

DI (y) SORELLII (z) aliique Gallorum causas agentes : Ex Hispanis Catholici Regis eminentiam propugnarunt MENCHACA (aa) CONRRADUS (bb) IACOBUS VALDESIUS (cc) IACOBUS MAINHOLDUS GALERATUS (dd) CHIFLETIUS, (ee) CAMILLUS BORELLUS. Anglorum iura examinarunt HOWELIUS (ff) KENSIEUS. (gg) Præcedentiam inter Legatos Regnorum Portugalliæ & Neapolis consideravit BERNARDVS de BRAGA ; ANTONIVS QVETTA (hh) quæstionem *Rex Romanorum & Rex Francorum uter alterum præcedat* attigit. IVARVS HERZHOLMIUS de Regni Daniæ præcellentia egit. (ii) THEODORVS GRASWINCKELIVS dissertatione prolixa ius præcedentiæ inter Venetam Rempublicam & Sabaudia Ducem discussit ; Sabaudia prærogativas vindicavit auctor tracta-

- (y) Theod. GODEFROY memoires concernant la preference des Roys de France. Paris. 1613.
- (z) M. C. S. S. D. S. divers traitez sur les divits & les prærogatives des Roys de France. a Paris. 1666.
- (aa) MENCHACA in controversiarum illustrium proœm.
- (bb) Lancell. CONRADUS in templo omnium iudicum.
- (cc) VALDESIUS de dignitate Regum Regnorumque Hispaniæ & honoratiori loco eis seu eorum legatis a conciliis ac romana sede iure debito *Granata* a. 1602. & *Francof.* 1625.
- (dd) GALERATUS de Titulis Philippi Austria Regis Catholici. Bononiæ 1573.
- (ee) Jean. Jac. CHIFLETII de ampulla Remensi ad dirimendam litem de Prærogativa Ordinis inter Reges. Antv. 1651.
- (ff) Jac. HAVEL de præcedentia Regum Franciæ Hispaniæ, Angliæ &c. Lond. 1664. Anglice & Latine per Hanisium in 8.
- (gg) Geor. M. KENSIE defensio antiquitatis regalis scotorum Grosapiæ Trai ad Rhen. 1689.
- (hh) GOLDASTI Politica Imperialia Part. XI. p. 596.
- (ii) HERZHOLMIUS de præcedentia regni Daniæ. Hafn. 1562.

tractatus de titulo regio domui Sabaudicæ competente; (kk) Genuensis Reipublicæ dignitatem asseruit PETRVS BAPTISTA BVRGVS. (ll) De S. Romani Electorum & S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium præcedentia Diatribas quinque divulgavit IOAN. FREINSHEIMIVS. Plures iam producere Scriptores supervacaneum esse credimus; sufficient, quos nominavimus. Omnes pro asserenda certant prærogativa eorum, a quibus plerumque ad sustinendam causam fuerunt conducti. Multos deprehendimus eloquentissimos, qui magna cum cura collegerunt quicquid dici aut proferri potuit, magnam rationum atque argumentorum copiam observamus, quibus aciem quasi instruunt, paucissima id quod probare debent probant, si ornamenta demas quæ ab eloquentia & multivaria doctrina opinioni atque causæ defendendæ sunt adiecta: maiorem imbecillitatem argumentorum sentimus, si a vulgaribus præiudiciis abstrahamus, & allegatas rationes sincere consideremus. Hæc nos commoverunt, ut nobilissimam hanc materiam illustrandam fusciperemus, & in genuina fundamenta, ex quibus præcedentiarum controversiæ decidi possent, inquisitioni, quid ratio, quid usus, quid pacta in his negotiis valeant, videamus.

§. IV.

Præcedentiæ vox, qua in præsentī utimur diversas admittit significationes, quarum una altera est laxior. Primo enim in sensu maxime proprio & vulgari *præcedentia* dicitur *ius locum priorem & honoratiorem occupandi*. Aliquando autem in prolixiori significatu accipitur, & *omnes complecti-*

(kk) Trattato del titolo regio dovuto alla serenissima casa di Savoia insieme con un ristretto delle rivoluzioni del Reame di Cipri appartenente alle corona dell' altezza reale di Vittorio Amedeo Duca di Savoia Prencipe di Piemonte Re di Cipri. in Torino 1633.

(ll) Petr. Bapt. BURGI de dignitate Genuensis Reipublicæ disceptatio. Genevæ. 1646.

plectitur eminentias, quibus alter alteri dignitate & honore præfertur, ac non solum ratione sessionis primarium sibi vendicat locum, verum etiam quavis alia occasione signa maioris existimationis sibi exhiberi postulat. Ex qua descriptione intelligimus quam amplissimum sit præcedentiæ ius, cum is qui illo prælationis privilegio gaudet, in diversissimis negotiis eminentiorem dignitatem aut distinctiores honores exigere soleat. Est igitur præcedentiæ ius facultas aut maiores aut priores honores sibi arrogandi.

§. V.

Quod ad ipsa honorum signa attinet, ex quibus colligi potest competere alteri præ altero præcedentiam ac prærogativam quandam, ea quoad maximam partem ab humana dependent impositione, eorumque vix alia ratio, quam illa per usum introducta esse, dari poterit. Plurima enim illa sunt comparata, ut, cur aliter non fiant, dicere nequeas: imo observamus morum atque consuetudinum insignem diversitatem, ut alio loco ea habeantur pro testimoniis eminentiæ, quæ alibi inferiorem conditionem designant. Est apud quasdam gentes medius, apud alias locus a dextris, apud nonnullas a sinistris, honoratior. Antiqui sedere a dextris minus honorificum, quam sedere a sinistris censebant BELLARMINO referente, (mm) medius locus pene apud omnes gentes honestissimus fuit. De antiquis Germanis elegans producit testimonium ex Posidonio apud Athenæum CLUVERIUS (nn) Convivæ, inquit, plures ad cœnam se conveniant in orbem confident: in medio vero præstantissimi sedes est ceu totius cœtus principis; eius nimirum, qui ceteros vel bellica virtute ac dexteritate, vel nobilitate generis anteit, vel opibus. Huic proxime adsidet dominus convivii; & utrumque, deinceps pro splendore dignitatis, qua excellunt, his a tergo adstant, qui scuta pro armis gestant; hastati vero ex adverso in orbem; quemadmodum domini sedentes cibum

B

una

(mm) BELLARMIN. lib. I. de incarnat.

(nn) CLUVERIUS German. antiquæ lib. I. c. 17. p. 127.

una cum ipsis capiunt : Apud Italos locus honoratior creditur, qui muro vel parieti est proximus. Neque una atque constans omnium temporum de his honorum signis esse solet opinio, cum iuniora quæ antiquioribus placuerunt plerumque respuant.

§. VI.

Prono ex dictis iam fluit alveo, *in actibus, ubi alteri concedenda est præcedentia, mores regionis & temporum generis attendantur.* Sed si concurrant, qui contrarias de actibus maiorem aut inferiorem dignitatis conditionem innuentibus fovent opinionem, quæstio oritur *ex cuius sententia controversia sit dirimenda?* Nos, salvo aliorum iudicio nobis persuademus, quæstionem hanc iuxta illius opinionem decidendam esse, quem cedere oportet, nam illi incumbit ut testetur se præcedentiæ ius quod alteri debetur agnoscere: imo cedendo cultum aliquem ac honorem ei exhibeat; cuius gratia se loco movit. Cæterum fatemur mores in urbanitatis ac reverentiæ negotiis non semper omnis rationis ac causæ expertes esse, ut non verosimiliter aliquæ dari possint, quamvis non raro in illas inquirentes sibi fingere soleant, quæ forte nulli eosdem mores introducentium in mentem venerunt.

§. VII.

Sed hoc loco non tam quærimus, quo modo præcedentia alteri tribuatur, cum illi varii atque diversi sint, quam, *unde ius illud descendat, cuius autoritate illustres personæ, liberæ gentes ac principes alios præcedere solent?* De privatorum controversiis nobis non sermo est, quod iam superius monuimus: igitur publicas lites inter civitates liberas atque independentes eorumque capita ortas impræfentiarum contemplari constituimus, examinaturi fundamenta ex quibus præcedentiarum prætextus hauriuntur. Ast hic quoque distinctione aliqua opus habemus, cum civitates inter quas eiusmodi controversiæ ventilari possunt diversæ sint naturæ atque conditionis. Primo enim dantur

tur

tur respublicæ liberæ, quæ nullo nexu alteri obnoxia aut subiectæ tenentur: Secundo aliæ sunt civitates, quæ arctiori quodam vinculo constrictæ, intima quadam relatione sibi invicem iunguntur & unum faciunt corpus: nam cum membra huius civitatis non ut privati homines aut subditi considerari debeant, altior in controversiis quoque præcedentiarum, quæ inter illos oriri possunt, decidendis, quærenda est aliqua norma & regula. Hinc etiam nobis hæc observanda erit differentia, nostrumque institutum iam in duo abit capita, quorum primum fundamenta decidendi controversias præcedentiarum inter Respublicas plane independentes tradit; alterum autem de fundamentis definiendi illas lites in Civitate ex multis illustribus membris composita quærit, quam tamen disquisitionem alio loco & tempore suscipere, constituimus. Igitur nunc pergendum ad

CAPVT II.

DE

FVNDAMENTIS DEFINIENDI CONTRO-
VERSIAS PRÆCEDENTIARVM INTER
LIBERAS RESPVBLICAS.

§. I.

Libera Respublica ea nobis dicitur, quæ nullam aliam agnoscit maiestatem, aut nexu quodam sive subiectionis sive vasallagii alteri obnoxia est. Ea enim, quæ in tali conditione versatur, non plene libera est, superiorum habet, quem reveretur, cuique vela iure meritoque submittat, non obstantibus splendidissimis quibuscunque titulis, qui haud sufficiunt tollendo nexui, aut æqualitati, multo minus superioritati introducendæ: neque lædit iura civitatis imperantis, si subiectæ eminentioribus superbiant insignibus, quam quidem ipsa respublica, a qua altera dependet. Plena sunt historiarum monumenta exemplis, civitates quibus cives simplici habitu omni externa specie destituti imperant, regna sibi subiecisse, Regesque

vectigales effecisse, quod de Republ Genuensi gloriatur BVR-
 GVS. (a) Roma electis Regibus delectoque insigni hoc ti-
 tulo, nullis cessit regnis, quorum si splendorem conculcare
 & contemnere possēt, multum suæ gloriæ atque majestati ac-
 cedere credidit: Ita nuda rerum nomina ad substantiam
 earum nihil conferunt, neque sollicitè congesta epitheto-
 rum farrago plus iuris tribuit: (b) *Nihil est naturalius
 quam ut ille, qui alterius patrocínio, dominio aut protectioni
 subest, Patrono, Domino atque protectori honoratiorem con-
 cedat locum, eiqve de præcedentia nullas moveat lites.* Cæ-
 terum ex pactis aut usu facile constare poterit, quantus
 alteri debeatur Reipublicæ honor, quæ ipsi existimationis
 signa sint exhibenda, cum durissima alias foret conditio, si
 ex alterius libidine ac voluntate dependeret, quos sibi ho-
 nores præstari velit, ipsique liberum esset, quovis tempo-
 re iis augendis aut immutandis studere. Quodsi autem
 Princeps vel Respublica in tali nexu cum alio Principe
 aut Republica constituitur, & nihilominus alia possidet
 bona ac terras, quæ nullius dominio, patrocínio aut pro-
 tectioni sunt obnoxix, tenebitur quidem omni tempore
 beneficii in se collati memoriam retinere, imo facere haud
 poterit, quo minus singulari honore Dominum directum,
 Patronum & Protectorem afficiat, quoties ipsi cum illo
 negotia intercedunt, quæ ex feudo & clientela originem
 trahunt: in reliquis autem negotiis liberum ipsi est, suæ
 dignitati atque existimationi quovis consulere modo. Non
 enim protectio regulariter involvit subiectionem; (c)
 quorsum respicit vulgatum illud: *Schutz und Schirm
 giebt keine Obrigkeit*: Quamvis non raro evenire soleat,
 ut, quæ sunt rerum humanarum vicissitudines, in illam
 facile

(a) BURGUS de Dignitate Reipublicæ Genuensis Cap. IV. p. 39.

(b) GRASWINCKEL. dissert. de iure præcedent. Cap. XV. p. m.

(c) GROTIUS. de Iure belli & pacis Cap. III. §. 21.

facile degeneret, aut ad minimum innumeris litigiis ansam præbeat, cujus exempla in imperio nostro non fuerunt infrequentia. (d)

§. II.

Monendum igitur erat, nos hoc loco considerare Principem nemini obnoxium, Civitatem liberam, quæ præter Deum neminem superiorem agnoscit. Gentes omni inter se commercio nequeunt renuciare; ab antiquissimis temporibus receptum, ut gravissima negotia tractent, congregiantur, deliberent, paciscantur, despondeant: aliquando ipsi civitatum Rectores ac Principes convenerunt, (e) & mutuo colloquio maximas sæpius difficultates removerunt: infausito alio tempore congressu, ex quo novæ lites, odia, similitates, contemptus provenerunt. Tutius Legatorum sive Internuntiorum opera uti: qui civitatem aut Principem a quo mandata acceperunt, repræsentare creduntur. Est vero illa repræsentatio vel *solemnis*, vel *minus solemnis*. *Solemnem* eam appellamus, qua quis *charactererepresentante* indutus personam Principis gerit, aut loco Reipublicæ adesse existimatur. Est ille character Ambassadoribus sive Legatis primi ordinis proprius (f) atque ex eo singulares profluunt honores ac prærogativæ, quibus Legati inferioris ordinis non solent gaudere, (g) quæ tantæ sunt, ut a nonnullis pares habeantur ipsi Principi aut Reipublicæ debitæ. Sed certum est omnem Legatum mittentis repræ-

B 3

sentare

(d) Martin. MAGERUS in doctissimo tractatu *de advocatia armata*. Sententias augustissimi Cameræ iudicii in causa Ingelsheim contra Pfalz apud MEISCHNER. Tom. II. l. 2. Dec. 4. n. 164.

(e) BOECL. dissert. *de colloquiis & congressibus Principum*.

(f) CALLIERES *de la maniere de negotier avec les souverains*. Cap. 6, P. 69. WICQUEFORT *P. Ambassadeur & ses fonctions* Libr. I. p. 5.

(g) Dn. LUNIG. *Theatr. Ceremon.* Tom. I. p. 368.

sentare personam, quamvis mores distinctionem aliquam fecerint; hinc *minus solemnem* illam representationem appellare non dubitavimus, licet enim huic illustri ille character minime impressus præsumatur, nemo tamen inficiari poterit, eum, quocunque titulo fuerit missus, considerandam esse tanquam personam mittentis loco præsentem. Hæc representatio minus solennis ad gerenda negotia imprimis, quæ celeriore expeditionem efflagitant, aptior visa est, quam illa solennis, quæ multarum litium, controversiarum, mater esse solet, quibus raro aliquid proficiunt, potius relictis primariis negotiis, tempus solennitatibus protrahitur, aut inutilibus litigiis fallitur. Interim ex dictis constare poterit, sæpius de præcedentia litibus occasionem affulgere, sive Principes ipsi congregiantur, sive Respublica cum altera tractet, sive Legati & Ministri mittentem representent. Quamvis enim id certum sit, gravissima quævis negotia tractari atque absolvi posse, ita, ut omnes de præcedentia lites ac quæstiones evitari queant: vidimus tamen de illis sæpius quasi de summa salute, libertate atque iuribus agi, ac si omnis salus & felicitas, honor & maiestas in prioritatem sessionis similibusque externis honorum signis collocatæ essent.

§. III.

Frequentes itaque solent de præcedentia lites & iurgia inter Principes ac Respublicas oriri: hinc non inutilis est ea disquisitio, quæ fundamenta harum litium componendarum examinat, atque in vim argumentorum inquirat, quibus multi de præcedentia quasi optimo iure competenti differentes, utuntur. Tria autem hic observanda sunt: in decidendis præcedentiarum controversiis videndum, quid *Prudentia* suadeat, quid *Iustitia* iubeat, atque permittat, quid *Humanitas* commendet: hæc enim ab iis admodum confundi, qui Præcedentiarum materias publicis scriptis excusserunt, experientia docti novimus. Ea est humanarum rerum conditio, ut non omni tempore iure nostro, licet perfectissimo, uti

uti atque frui consultum sit: prudentia vult, ut aliquando quid perferamus, ut sileamus, fierique illud patiamur, quod si de iure quæstio sit, optime prohiberi poterit. Silentio aliquando maiores difficultates evitamus, maiora pericula evadimus, quam nimis insistendo iuri, obtinebimus. Hinc si in humanis negotiis iustitiæ leges cum prudentiæ consiliis sunt conferendæ, necessaria illa & proficua est collatio in quæstionibus circa præcedentiam. Ex his principiis actiones liberarum gentium, magnorumque principum aut Ministrorum diiudicemus, quoties de præcedentia aut iam lites motæ fuerunt, aut imminuerunt?

§. IV.

De iure impræsentiarum loquimur; id est, quærimus rationes ex quibus Princeps aut Respublica præcedentiam sibi asserere & ab aliis desiderare queat, ut ipsi cedant. Multa recenseri solent argumenta, quæ an satis stringant, videndum erit. Sed antequam pergimus, restat, ut circa quæstionem, *in quonam iure, norma ac regula decidenda quæstionis de præcedentia deprehendatur?* mentem nostram exponamus. Omne autem quod iustum est, legem sequitur. Ast ad quas leges in eiusmodi controversiis est recurrendum? Gentes quæ liberæ sunt, alterius legibus subiectæ non sunt, illasque pro norma suarum actionum minime habebunt: Hinc concludimus, leges ex quibus lites præcedentiarum inter liberarum civitates & principes examinari debent, non esse leges particulares unius Reipublicæ, cum alteri nulla obsequii incumbat necessitas, quævis civitas idem ius statuendi habeat, atque in hac libertate facile oriantur contrariæ prorsus constitutiones & functiones, quæ nullo modo invicem conciliari queant. Hæc est ratio, cur tot difficultates nascantur, quoties in Principum aulis ceremoniarum modus mutatur, ubi extraneorum ministri admodum scrupulosi sunt, in admittendis novis moribus, quam sibi legem dici vix patiantur. Hinc non
alia

alia ex his dubiis atque ambiguis negotiis evadendi inveni-
tur via, quam ut Princeps ac Respublica omnem affectatæ
legislatoriæ vel quasi potestatis removeat suspicionem, im-
primis autem caveat, ne intuitu quorundam indulgentior,
aliorum autem respectu rigidior videatur. Nihil facilius
negotia similia inextricabilibus difficultatibus involvere
potest, quam neglectum æqualitatis studium, cum Princeps
aut Respublica ægerrime ferat, si aliquid constitui videat,
quo sola obligari debet, aliis libertate ad illarum exemplum
se conformandi relicta. Illustre nobis præbet testimonium
aula Serenissimi Daniæ Regis, quæ aliquot ab hinc annis a
pristina Legatos recipiendi & tractandi more recessit, in-
troducendo novo quodam ordine, quem *Reglement* appellare
solemus. Ad hunc cum Legatus Anglicus *Dn. de Vernon*
se accommodare dubitaret, iussum Reginæ expectabat, ea
vero annuente, litteras reversales gallica lingua conscriptas a
Magistro Cereemoniarum accipiebat, quarum sequens erat
tenor: *Regiam Maiestatem Daniæ ac Norwegiæ ex ore Consi-*
liariorum percepisse, Legatum extraordinarium Maiestatis
Regiæ Magnæ Britanniæ declarasse, quod ipsi à Regina impera-
tum fuerit, ut Regis Daniæ ordinem novissime præscriptum
observare debeat, quoties a Regia Maiestate ipsam adveniendi facul-
tatem impetraverit: dictam Maiestatem Daniæ Regiam pro
testimonio amicitie agnoscere, quod Regine Magnæ Brittan-
niæ placuerit, suo exemplo aliis Principibus præire, atque
mutationes in ceremoniis noviter factas, evitatis omnibus cir-
ca receptionem novæ ordinationis difficultatibus approbare:
Daniæ Regiam Maiestatem sancte polliceri, se neminem extra-
neorum Legatorum secundi ordinis admissurum esse, qui non
iisdem ceremoniis, quæ iam pro introductis habentur, se sub-
miserit: interim ex Regio Mandato hanc declarationem con-
scriptam & Legato Britannico insinuandam esse. Hassniæ d.
6. Maii 1702. Hunc agendi modum suadet prudentia. Sed
si quis obiecerit, maiestati in territorio, cui præest, omnem
Leges ferendi competere potestatem, ac ex illius depende-
re

re arbitrio, quos honores advenis Legatis extraneis ac similibus personis exhiberi velit : qui enim præscriptum modum observare recusaverit, domi maneat, imprimis cum personæ publica auctoritate munitæ plerumque ablegari soleant, cum mittentis eos recipi intersit. Neque inficiamur, huic obiectioni aliquod Iuris adesse præsidium. At consideremus, hac ratione commercium inter gentes, ex quo tamen innumeræ utilitates profluunt, facile interrumpi ; alias Respublicas ac Principes eodem Iure usuros esse ; inde damnosas collisiones esse orturas ; & tandem ea statuta minime normam dare aliis conventibus atque congressibus, qui in tertio fiunt loco : tuto igitur concludimus, *præcedentiarum controversias nulla ratione ex legibus particularibus unius alteriusve gentis decidendas esse.*

S. V.

Offerunt nobis alii D. IUSTINIANI, magni istius legislatoris, legum volumina ; in his enim nonnullorum iudicio difficillimorum quorumcunque casuum resolutiones occurrunt, quidni etiam de Præcedentiarum controversiis dirimendis audiendus est TRIBONIANUS? Nobis alia sedet sententia, qui huic Iuri, si quam, non aliam quam Iuris privati tribuimus auctoritatem : in publicis controversiis, imprimis inter liberas gentes agitatis, sileant Leges privatae, & nemo forte hoc nostro ævo ad hunc Romanæ Iurisprudentiæ Codicem in litibus illustrioribus componendis provocabit. Hinc non prolixi sumus in oppugnando vulgari illo præiudicio, leges Romanas fontes decidendi publicas controversias præbere : excusserunt nostra tempora eam peregrini iuris servitutem, quæ liberiora ab effatis Romanorum non ubique dependent. Plura non adicimus, ne centies dicta repetamus. Satisfecerunt alii obiectionibus, quæ pro auctoritate Romanarum Legum in controversiis liberarum gentium præferri solent ; in earum doctrina atque argumentis acquiescere nobis iam placet. Gravior surgit

C

quæ-

quæstio ; *quenam in his Præcedentiarum controversiis iuris Canonici sit autoritas ?* Ardua & maioribus dubiis implicita quæstio : illi enim aliæ plures involvuntur ; non enim in ea de autoritate Voluminis iuridici ac Codicis cuiusdam, sed *de Conditoris , id est , summi Pontificis iuribus* agitur, quæ si in dirimendis Præcedentiarum Controversiis vacillant, omnem canonici Iuris autoritatem in similibus quæstionibus abripiunt.

§. VI.

Ius canonicum est ius, quod Ecclesia sibi constituit. (b) Ecclesia enim multis abhinc seculis civitatis formam induit, suasque leges, & speciale forum habuit. Anceps diu fuit quæstio, quæ in republica ecclesiastica regiminis forma sit introducenda: eoque res devenerunt, ut tandem in monarchiam degeneraret, cui Pontifex Romanus præsidere voluit, a quo tanquam summo in Ecclesia Monarcha, omnes pontificiæ sedi obstrictæ respublicæ leges quodammodo acciperent. Est ea respublica amplissima, si consideremus fines, quibus continetur, qui in plurima Europæ regna & provincias se extendunt: ut hætenus nulla fuerit monarchia, quæ ad magnitudinem & prolixitatem monarchiæ illæ pontificiæ accesserit. Hinc non dubitat BAYLIVS (i) conditores Imperii Ecclesiastici cum maximis heroibus comparare, qui multa cum fortitudine & invicta constantia in crudelissimis præliis & conflictibus comparauerunt. Merentur verba ingeniosissimi Scriptoris ut hic referantur: *easdem artes, inquit, ad occupandum in Ecclesiam imperium, quæ ad regni sive imperii civilis acquisitionem necessariae fuerunt. Autoritas Pontificum, quæ ad tantum fastigium ascendit, maiorem meretur admirationem, quam vastæ Romanæ Monarchiæ institutio:*

(b) FRANC. de ROY iuris canonici institutionum tit. I. p. 26.

(i) BAYLE in dictionario sub voce Gregorii VII. Tom. II. p. 1310.

stitutio: credimus, divina quadam prædestinatione civitatem illam primum evasisse mobile qualitatum ac virtutum; quæ ad faciendam fundamenta tanti imperii requirebantur. Non sine stupore consideramus, Ecclesiam armis modo spiritualibus verbi divini instructam, cuiusque præsidium in solo Evangelio, quod humilitatem atque paupertatem commendat, reperitur, eo tamen temeritatis processisse, ut ad dominatum quendam in omnes terrarum Reges aspiraverit, id tamen supra omnem positum est admirationem, illud sedis romane consilium vanitatis ambitionisque plenum, tam felici successu atque eventu fuisse beatum.

§. VII.

Hæc regnandi libido non solum ecclesiam christianam afflixit, & absolutam quandam edicendi potestatem rapuit; verum etiam ulterius in iura Principum & Rerumpublicarum maiestatica grassabatur. Erigebat Pontifex tribunal quasi supremum in Christiano Orbe, ad quod etiam causæ Christianorum Principum devolvi possent: Ipse Iudex summus præsidebat sub prætextu eментiti cuiusdam Vicariatus. Tantam spirant superbiam verba GREGORII VII. quibus Patres concilii Romani allocutus est: (k) *Agite nunc quæso, Patres & Principes sanctissimi, ut omnis mundus intellegat & cognoscat, quia si potestis in celo ligare & solvere, potestis in terra Imperia, Regna, Principatus, Ducatus, Marchias, Comitatus & omnium hominum possessiones pro meritis tollere unicuique & concedere. Quid arrogantius atque inhumanus dici poterat? Expeditius iter ad enormem hanc potentiam reddidit superstitione istorum temporum, quæ doctrina de Pontificis summa auctoritate inebriata erat. Non miramur, quod primum sibi inter omnes Reges ac Principes locum arrogaverit Præful Romanus, licet titulum*

C 2

Servi

(k) ALEXANDRI Dissert. 2. in Historiam Ecclesiasticam Sec. XI, & XII.

Servi Servorum (l) affectaverit; quem & hodie adhuc in Bullis adhibere solet, cum in brevium epigrapha nuda vox Papa legatur. Creverunt tituli, insignia, honores, cum arrogantia Præfulum Romanorum. Hinc, qui olim nomen illius, cui scribebant, suo præponebant, quod a Leonis Magni temporibus ad Ioannem usque octavum in usu fuisse nonnullis videtur, a Nicolai I. tempore certa quasi lege Regum atque Episcoporum nominibus suum præposuerunt. (m) Refert antiquum litteras scribendi modum LIBER DIURNUS (n) a IOANNE GARNERIO editus. Memorat *superscriptionem* ad Principem sive Imperatorem orientalem directam sequenti ratione factam: *Domino piissimo & serenissimo Victori ac triumphatori filio, amatori Dei & Domini nostri Iesu Christi, Ill. Augusto, Ill. Episcopus, Servus Servorum Dei.* Ipsa *filiorum* appellatio, quamvis humana & amoris plena videatur, in odium Principum atque Regum se aliquando convertit, cum Pontifices nimia sæpius sub filialis obsequii titulo postulaverint.

§. VIII.

Non anxie conquirenda sunt pontificiæ ambitionis specimina: Adfunt nobis testes ipsius aulæ Romanæ Scriptores, inter quos iam ad manus sunt MARCELLI (o) *Arch-*

(l) IOH. FRIDER. MAYERI *Dissert. Histor. Theolog. a titulo Pontificis Romani Servi Servorum.*

(m) PETR. IOS. CANTELIUS in historia metropolitana urbium. Part. 2. p. 150.

(n) LIBER DIURNUS *Romanorum Pontificum ex antiquissimo Codice MS. nunc primum in lucem editus opera & studio Ioannis Garnerii. Paris. 1680. Tit. I. p. 2.*

(o) Edidit CHRIST. MARCELLUS & quidem cum pontificio privilegio LEONIS X. *Rituum ecclesiasticorum, sive sacrarum ceremoniarum libros tres.* Hanc editionem graviter tulit

Archi-Episcopi Corcyrensis libri tres sacrarum ceremoniarum sive rituum Ecclesiasticorum, in his enim de reverentiis, quæ Romano Pontifici exhibentur, sequentia leguntur: Omnes mortales & præsertim Christi fideles, cujuscunque sint dignitatis & præeminentiæ cum primum in conspectum Pontificis adveniunt distantibus spatiis ter debent ante illum genu flectere, & in honorem Salvatoris nostri Jesu Christi, cuius vices in terris gerit, eius pedes osculari. Imperator, Reges, maximi Principes, Principum seu Potentatum Oratores prima vice & ad osculum manus & oris recipiuntur, alii ad pedes tantum &c. E contrario Romanus Episcopus, qui tot & tantos honores sibi exhiberi iubet, teste eodem MARCELLO nemini mortalium reverentiam facit assurgendo manifeste, aut caput inclinando, seu detegendo. Romanorum vero Imperatori postquam illum sedens ad osculum pedis & manus suscepit, aliquantulum assurgit ad oris osculum mutuo charitatis amplexu illum benigne recipiens: idem aliquando facit & magnis regibus. Ceteros omnes tam principes quam prælatos cujuscunque dignitatis sint, cum ad oris osculum eos recipit, non assurgit, sed sedens recipit. Consueverunt tamen Pontifices Cardinalibus & maximis Principibus privatim adventantibus & reverentiam facientibus, cum non sint in Pontificalibus ali-

C 3

quan-

tulit PARIS de CRASSIS, Ceremoniarum tunc in Urbe Magister, ratus, arcanos eiusmodi ecclesiæ ritus non esse proferendos in vulgus, ne in contemptum tandem veniant. Unde querelas de hac editione deposuit apud Pontificem, apud quem accusavit plagii Archiepiscopum Corcyrensem, propterea, quod Augustini Piccolominei opus de sacris ceremoniis sub suo nomine vulgasset. Imo petiit Paris librum ceremoniarum nuper impressum omnino comburi simul cum falso autore, aut saltem ipsum autorem corrigi & fustigari. Hæc refert MABILLONIUS *Musei Italici Tom II. Comment. p. V. & VI.* qui etiam p. 587. ex *Diario Paridis de Crassis* excerptis, quæ de Corcyrensis libro & plagio agunt.

quantulum caput inclinare, tanquam reverentiam reddentes. Et hoc non ex officio, sed ex laudabili humanitate. Quæ an sit vera humanitas iudicent vel mediocri iudicio pollutentes.

§. IX.

Imo illustrium controversiarum arbiter voluit esse summus Pontifex, quam ius dicendi auctoritatem arripere potuit, cum sibi maiora iura competere pene terrarum Orbi persuasisset; Inter privilegia pontificiæ sedis, quasi divinitus concessa, non ultimo loco nominandum est ius reges constituendi aut deponendi, quod maxima cum temeritate gloriati (p) sunt sibi deberi Pontifices Romani: Docuit experientia curiæ romanæ curam aliquando eo directam fuisse, ut omnes Principes ac Respublicas sibi tributarias & vectigales efficeret. Exhibet CANTELIUS (q) indicem progressuum, quos in tanto fecerant instituto: *Romanæ sedis, inquit, cum multa sint, quibus sedibus præstat ceteris ornamenta; tum illud præ aliis præcipuum est & singulare, quod omnes fere Europæ totius Principes vel ab ea petierint ius coronæ gestandæ, quæ regie potestatis insigne est; vel provincias quibus præerant vectigales esse voluerint, quæ summa illorum fuit in Romanos Pontifices observantia. Læbet hoc loco singulas appellare, ut quanta sit Romanæ Sedis maiestas, cuius cognoscere liceat: Provinciarum vero & urbium & regnorum nomina sunt hæc: Anglia, Hibernia, Scotia, in Gallia Britannia minor, Provincia, Avenio, Comitatus Venascinus, Valentinus, Diensis: Hispania & in ea Portugallia, Arragonia, Tarraco; Regnum Neapolitanum, Sicilia, Sardinia, Corsica: Dalmatia, Croatia, Servia, Rascia, Bosnia, Bulgaria, Hungaria, Polonia, Lithuania, Russa, Bohemia, Saxonia, Bamberga, Dania, Norwegia, Suecia, & ultra Europæ*

(p) DN. LUDEWIG, in neniis Pontificis CLEMENTIS XI, inter Opuscula Tom. I. p. 172. confer, TRAITE de L' AUTEURITE DU PAPE T. IV. p. 2.

(q) CANTELIUS loco cit. p. 230.

rope fines, Gerba, Insule Cercinæ, Fortunatæ Insule, Armenia &c. Sed non suscipimus examinandum hunc catalogum, circa quem multa moneri possent.

§. X.

Tam secundis aulæ romanæ rebus non miramur, Pontificem Romanum olim in controversiis præcedentiarum certo modo supremum egisse iudicem. Dignitas Principum ex loco, quem in capella summi Pontificis (r) occupare solebant, æstimabatur: neque tamen perpetuus & immutabilis ordo fuit, quod ex illius diversa consignatione (s) patet & ex libris constat, quæ multo cum fervore inter ipsos Reges ac Principes agitatæ sunt. Neque dubitarunt Principes de primo loco controvertentes ad curiæ Romanæ decisionem provocare. An serio, dicant alii; cum pene omni occasione, qua in simili causâ sedis romanæ autoritas implorata est, provocantis conditio favorabilior extiterit, suæque sententiæ patrocinium in Pontificiæ sedis decreto inventurum crediderit. Ita Maximiliano II. imperante Galliæ Legatus Episcopus Rhedonensis litem inter Hispaniam & Galliam de præcedentia Pontificis autoritate dirimendam existimans, repulsam tulit; quod ex litteris Maximiliani II. ad Galliæ Regem datis discimus, quas Imperator FERDINANDUS III. auspiciis ipsis tractatum Westphalicorum produxit, cum Legatis suis rationem præscriberet, quæ se gere-re deberent, si forte lis atque contentio Hispaniæ inter atque Galliæ Legatos nascerentur. In ipsis autem litteris Maximiliani sequentia recensentur: *Etsi enim ad nos antehac ex inbe perlatum & nunciatum fuerit, SANCTISSIMUM DOMINUM super ista controversia decretum quoddam promulgasse, quod nos suo loco relinquimus, neque id hoc tempore probare vel improbare cogitamus: Novit tamen serenitas Vestra,*
ea

(r) MARCELLUS Lib. 3. Sect. 2. p. 292. *de ordine sedendi in capella Papæ.*

(s) THEATRUM CEREMONIALE Tom. I. p. 8. & II.

ea que Sanctitas sua in curia sua de rebus eiusmodi profanis statuere & præscribere solet, ad nos nihil pertinere, neque enim credimus animum Sanctitatis suæ unquam fuisse, vel adhuc esse, quod nos instar nudi executoris debeamus eiusmodi decreta & constitutiones sanctitatis suæ executioni mandare. Nam quemadmodum nobis videtur, equum est, nos indifferentes in omnibus rebus, in quibus sanctitas sua se iudicem constituit, simpliciter & absque omni, sive iudiciali, sive extraiudiciali cognitione iudicium & voluntatem sanctitatis suæ sequi. (t)

§. XI.

Egregie & solide imo dignitati Principum convenientia hæc statuta atque dicta sunt. Nimia sibi sumit Romanus Præsul, si lites ac controversias liberas inter gentes & respublicas enatas ad sua iudicia trahere velit. Sic ipsi potestas in *spiritualibus atque ecclesiasticis*: ut ex principiis romanæ Ecclesiæ loquamur: ne turbet Principes ac Respublicas in negotiis mere *secularibus atque mundanis*. Non nova hæc est distinctio, quibus aliqui Pontifices auctoritatem certis cancellis includi posse crediderunt, fingentes duplicem in Pontifice personam *spiritualem* alteram, alteram *secularem*: quoad priorem omnes capiti Ecclesiæ exhibendos esse honores concedunt: in posteriori tamen sensu Papam non alia contemplantur ratione, quam uti secularem quemvis Principem, contra quem arma capi, cuiusque iniusta vota, desideria & conatus reprimi possunt. Salva res est. Sed nobis videtur hac distinctione exorbitans potestas nondum iustis limitibus inclusa: Hactenus enim in ambiguo fuit, quæ sit *ecclesiastica*, quæ *secularis* Pontificis persona, æque ut incertum adhuc est, nullaque accurata definitione quæsitum, quæ causæ ad ecclesiasticas, quæ ad seculares sint referendæ, de qua confusione aliquoties in Germania conquesti sunt Proceres. Ast nondum hoc finium regundo-

(t) LONDORP, *Actor. Publicor.* Tom. VI. p. 318. & 319.

gundorum iudicium institutum est. Spem aliquando fecerat invictissimi Cæsaris IOSEPHI I. Capitulatio Art. XVIII. in quo promittebatur: *imperatorem laboraturum, ut cause seculares ab ecclesiasticis distinguantur: Wir wollen daran seyn, daß die cause seculares ab ecclesiasticis rechtlich distinguiret, auch die darunter vorkommende zweyfelhaffte Fälle durch gürtliche mit dem Päpstlichen Stuhle vornehmende Zandlung und Vergleich erlediget, vor der geist- und weltlichen Obrigkeit einer jeden ihr Recht und Judicatur ohngestört gelassen werde.* Forte romana curia accuratam huius differentia in utroque foro decisionem maximopere evitabit: haec enim ex incertitudine atque confusione principiorum, a quibus solida praesentis quaestionis resolutio dependet, pro temporum atque personarum conditione hausit utilitatem, nondum forte abiecta mente, recuperandi pristinam usurpatam potestatem, quam moratoria & saniora haec tempora in omnibus pene Orbis Christiani Rebuspublicis excusserunt. Interim periculosa rursus propagarunt Romanenses Scriptores principia, inter quos eminuit BELLARMINVS, (u) qui modestiori dicendi genere usus Romani Praesulis potestatem in ecclesiasticis ac spiritualibus *directam*, in secularibus *indirectam* esse statuit: mediam elegisse viam visus, utrosque offendit & Principes & Pontifices: atro quoque calculo scriptum eius notatum a Sixto V. cum *directam* in secularibus aequae ac in spiritualibus tribui sibi voluit potestatem; de qua tamen sententia superiori saeculo innumeris pene scriptis concertatum, quorum Catalogum prolixissimum nobis dederunt Viri Celeberrimi CASPAR SAGITTARIUS & IOH. ANDREAS SCHMIDIUS. (x)

§. XII.

Niniam incideremus forte prolixitatem, si impresentiarum

D

tiarum

(u) BELLARMINUS in libello de Romano Pontifice. Confer. BAYLE in Dictionario sub voce BELLARMIN.

(x) In Introductione ad Historiam Ecclesiasticam. C. 27. p. 713.

tiarum originem tantæ potestatis examinandam fuscipere-
 mus, cum mirandum sit, Præsulem Romanum, potentissimos
 Reges, Principes atque Respublicas suo iudicio atque curiæ
 submittere tentasse, idque non infelici successu: sed non
 altius repetendæ erunt causæ, quarum prima & ultima est
 præiudicium infallibilis sanctitatis & concrediti Vicariatus,
 cuius divinam institutionem ea seculorum barbarie ac igno-
 rantia gentibus persuadere non impossibile erat. Hinc,
 nisi fallimur, hæc initia, hic processus fuit. Sedis Roma-
 næ Maiestas auctoritati, quam Ecclesia sibi comparavit, in-
 nititur: Iura enim Ecclesiæ successu temporis in Pontificem
 Romanum translata, sive ab illo usurpata sunt, eadem qui-
 dem ratione, qua in Republica quadam civili maiestas apud
 populum residens uni personæ tradi potest. Iam non quæ-
 rimus, quo iure Ecclesia similem potestatem sibi arrogave-
 rit, quam periculosa sit illa doctrina, Rempublicam esse in
 Ecclesia, satis est monuisse: Ecclesiam Christianam non modo
 se in formam civilis societatis composuisse, verum etiam
 imperium in ipsas civitates seculares variis prætextibus oc-
 cupasse, imprimis autem ius distribuendi dignitates atque
 honores pro meritis, quibus Ecclesia ornata fuit, exercuis-
 se. Opportunam præbebant occasionem Concilia, in qui-
 bus Principes Christiani olim præsentibus esse solebant: magna
 in his conventibus animi contentione de sessionis ac loci
 prærogativa agebatur, decidentibus quandoque Concilii
 Patribus. Ordinem olim observatum, ex PARIDIS de
 CRASSIS libello sub Iulio II. in illud argumentum edito,
 nec non IULII II. Epistola, quam ad Principes Christianos
 scripsit contra Cardinales, qui ab ipso desciverant, refert
 CANTELIUS: (y) *Quo vero loco, inquit, Principum
 Legati alias sederint, in Synodis paucis accipe: Primas tulit
 Imperator, secundus Francorum Rex - - tantaque religione
 ea sedendi, sive lex, sive consuetudo servata est, ut ne in
 mentem quidem venerit, ceteris Regibus ante Annum*
 M.

(y) CANTELIUS I, cit. p. 134.

M. D. LVIII. cum Rege Gallia de loci prerogativa contendere. Hos excipiebant Reges Castelle, Arragonia, Lusitania, quibus parem sibi honorem tribuebat Anglia Rex: deinde Sicilia Rex, qui Lusitano, Scotia, qui Hungaro superiorem se predicabat: denique caeteri Reges Navarra, Bobemia, Polonia, Dania Regibus ut dignitate, ita loci honore proximi erant Duces, e quibus agmen ducebat Dux Britannia, tum Burgundia, Bavaria, Comes Palatinus, Dux Saxonia, Marchio Brandenburgensis, Duces Austria, Sabaudia, Mediolani, Venetiarum, Lotharingia, Borbonius, Aurelianensis, Genuensis & Ferrariensis. Sed optime addit Cantelius, quod non ausit, eo quo recensuit ordine omnes confedissee, praestare: imo putat, cum iam multorum Principum stirps extincta sit; aliorum vero iura multis decorata honoribus; hinc quis cuique sua aetate debeat locus, nec sui iuris esse definire nec consilii. Imo si historiarum, quae de Conciliis egerunt, monumenta consulamus, difficillimas semper in conciliis de praecedentia motas esse disputationes, observamus. In Concilio Basileensi Dux Sabaudia querelas contra Ducis Burgundia Oratores movit, quibus Legati Ducis cedere volebant, vix tamen (z) ut praerent sperare poterant. Tandem in eum modum composita controversia, ut dexter Burgundioni locus post Patriarcham Alexandrinum, sinister post Antiochenum Sabauda assignaretur, addita declaratione, hunc quam proximum a Burgundione esse honoratiorem. Reclamavit Amadeus his auditis, & per litteras cum Patribus graviter exposulavit, *in sedibus Oratorum suorum praegravari se non ferens*, ut constat ex Epistola, quae inter acta Concilii excusa legitur: Imo habuerunt Oratores Amadei contestationem ad Patres, ne quo praedicio domini sui dignitas laederetur, quam prolixè recenset Sabaudia Ducis Historiographus, (aa) ex qua notari

D 2

me-

(z) HARDUINUS in Actis Concilior. Tom. VIII.

(aa) In libro Parisii a. 1626. impresso, cui titulus: *Amadeus Pacificus seu de Eugenio IV. & Amadei Sabaudia Ducis in sua*
obc-

merentur sequentia: *Sunt Ambasciatores Illustrissimi Principis Dni Ducis Sabaudie, videlicet Dominus Episcopus Bellicensis & alii sui collegæ contenti acceptare locum, quem eis assignat hæc Sancta Synodus in sessionibus, congregationibus generalibus & aliis actibus publicis & privatis; ad sinistram partem, immediate post Patriarcham Antiochenum, nisi de novo subveniant aliqui Regum vel Ducum Ambasciatores, qui iure suo præcedere debeant, ad evitacionem cuiuscunque turbationis & scandali; Protestatione tamen præhabita & admissa per sanctam congregationem generalem, quod possint & valeant probare, quoties opportunum fuerit & eis videbitur &c.* in Concilio Tridentino eadem agebatur causa, furgentibus gravissimis de prærogativa & sessione litibus, ita ut Patres speciali decreto cavere voluerint, nemini ex loco sessionis similibusque actibus præiudicium aliquod timendum esse. Verba Decreti refert PALLAVICINUS (bb) *Declarat sancta Synodus ex loco assignato Oratoribus tam Ecclesiasticis quam secularibus in sedendo, incedendo aut quibuscunque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse præiudicium, sed omnia illorum & Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum ac Principum suorum iura & prærogativas illas & salvas esse, in eodemque permanere, prout ante præsens Concilium reperiebatur.*

§. XIII.

Satis &, quod forte multis videbitur, nimis prolixè de autoritate summi Pontificis, Conciliorum imò ipsius Ecclesiæ in decidendis præcedentiarum controversiis egimus, quibus omnibus denegavimus potestatem ius inter liberas respublicas in his causis decidendi, nisi quatenus sponte se arbitrio ac sententiæ in romana curia ferendæ submittere velint.

obedientia felicitis Papæ V. nuncupati controversiis Commentarius iussu Serenissimi Ducis ab eius Historiographo digestus p. 9. ÆNEAS SYLVIUS lib. II. de gestis Concil. Basil.

(bb) PALLAVICINUS in histor. Concil. Tridentini Lib. 24. Cap. 8. p. 309, PAULI SARPI histor. concilii Trident. Lib. 8.

lunt. Quod tamen multi vix credere poterunt esse consilii ; ac tale arbitrium sine periculo iurisdictionis novæ fundandæ haud agnoscitur. Neque nos pœnitet, circa hanc materiam excutiendam quodammodo fuisse prolixos, cum olim maxima vis argumentorum de præcedentia prolatorum ex his fontibus fuerit petita. Si enim affirmamus Ecclesiam, Concilia, Pontificem Principibus atque Rebus publicis locum, sessionem & prærogativam sua autoritate minime concedere posse, non negabimus, in his litibus atque controversiis parum præsidii a legibus ecclesiasticis, iuribus canonicis, Pontificum decretalibus, conciliorum decretis, ac similibus expectari & proinde alia decisionum fundamenta quærenda esse, quamvis scripta plurima doceant, ex his principiis primaria prærogativæ argumenta hausta esse. Quid, quæso, Ecclesiæ cum dignitatibus humani negotii, quæ a suo fundatore, nullam magis, quam humilitatem commendatam accipit virtutem ; unde Ecclesiæ potestas definiendi præcedentiarum lites, quæ curam magis æternarum quam temporalium rerum habere debet ? Præmia, quæ de Ecclesia bene meriti polliceri sibi possunt, non in externis atque humanis nostro iudicio consistunt honoribus ; sed spiritualibus atque in futura aliquando vita ex manu unici Ecclesiæ Capitis capiendis. Quale Ecclesia sibi arrogare potest ius distribuendi honores, largiendi prærogativas, cum illi nunquam imperium in respublicas concessum atque datum fuerit. Facultas vero distribuendi honores atque dignitates concedendi, ius est, quod Maiestas exercere sola potest, quam Ecclesiæ in Christianum Orbem concedere idem est, ac Principes, Reges & Respublicas sua independentia, ac maiestate privare, & supremum dominium in Ecclesiam resignare, ex quo præiudicio, quæ clades, quæ infelicitas, quæ turbæ in Orbem Christianum fuerint invecæ, loquuntur historiæ, horrent nostra tempora.

§. XIV.

His iam positis fundamentis contemplemur, quam lubrico stent talo plura argumenta, quæ in controversiis præ-

cedentiarum allegari solent, nobis autem destructa iam Ecclesiae & Pontificis autoritate sola fulciri videntur. Sunt I. qui præcedentiæ ius aliquod oriis credunt ex *antiquitate Christiana fidei assumptæ. (cc)* Ita VALDESIUS inter primarias rationes, cur Hispaniæ Regi inter Christianos Principes primus sit concedendus locus, recenset; *Hispaniam primum esse regnum in recipienda & profitenda fide Christiana tam in univèrsa regione, quam in quibusdam eius provinciis, in ea primam ecclesiam fuisse conditam, primum concilium celebratum, primum Pontificem ex hac natione electum, primum Imperatorem creatum, primam epistolam a Pontifice missam, primum legatum & nuntium destinatum; primum sanctum, cui Ecclesiam dedit Roma, primus, qui converterit Imperatores.* Magna hinc inter Historicos contentio, quo tempore hæc vel illa gens Christianismo fuerit initiata. *(dd)* Non diffitemur, singulare providentiæ divinæ id beneficium esse, quod hæc vel illa gens idolorum servitutem citius eurare potuerit, quam quidem altera: non negamus, deberi ipsi aliquam laudem, quod ad excutiendam idololatriam & abiiciendum atheismum prior fuerit; ex quo autem nova accedere debeat dignitas non video, cum gens, quæ posterior ad fidem Christianam se convertit, eandem profiteatur, quam ea, cui ad Christiana sacra prior aditus fuit: eaque licet posterior æque Christiana sit ac altera, imo duram subiret conditionem, si amplectendo Christianam religionem, aliquid suæ dignitati detrahi sentiret: quod ut inhumanum esset, ita nullo iure fieri posse existimamus.

§. XV.

Objiciunt *secundo* alii merita, quibus Ecclesiam Christianam Respublica vel Princeps quidam ornavit: hinc pro-

(cc) VALDESIUS de Dignitate Regum regnorumque Hispaniæ Cap. VI fol. 52.

(dd) Dn: STIEVIUS in Ceremoniali Europæo. p. 37. CRUSIUS de Præcedentia Cap. VI. §. 44. p. 63.

propter eorum magnitudinem priorem deberi locum atque prærogativam existimant. Prolixissimi sunt in enumerandis his meritis atque contexendo indice præclare in Ecclesia gestorum, de Præcedentiis Scriptores. Intricata tamen atque confusa hæc disputatio. Primo enim in conceptu *de Ecclesia* non semper una differentium est opinio, cum plerique, in sensu nimis angusto, per Ecclesiam intelligant Romanam, quæ tamen, si ingenue loqui licet, particularem modo constituit Ecclesiam, & sub titulo universalis Ecclesiæ minime venire poterit. Altera quæstio hoc loco consideranda ea est, quænam *meritorum* sit natura, ex quibus ius aliquod præcedentiæ oriri debet. Id definire, multum habet difficultatis. De Ecclesia bene mereri, nobis dicitur, integritati Ecclesiæ conservandæ studere, abusus mores in Ecclesia corrumpentes extirpare iisque obicem ponere, docentes in Ecclesia, ut suo satisfaciant muneri, quibusvis mediis adigere, omnibus viribus laborare, ut genuina religionis principia atque fundamenta ignorantium animis insinuentur, ne pessimis in Ecclesia exemplis scandala excitentur, hostibus atque persecutoribus Ecclesiæ violentia quævis audentibus resistere, eorumque conatus repellere. Aliis alia de meritis in Ecclesiam est opinio: illis enim de Ecclesia bene mereri dicitur, si honores singulares Præsulibus exhibeantur, si speciali potestate aut mundanis decoribus ornentur, divitiæ, opes, territoria, provinciæ offerantur, potestas ecclesiastica omnis civilis imperii expers declaretur, hoc vero illi subiiciatur. Sunt, qui talia præstant, *charissimi filii*, hi Ecclesiæ romanæ iudicio bene merentur de Ecclesia, digni, qui priorem occupent locum, ita ut omnes incensi præcedendi cupidine, ad eam inplendam nihil faciant, quam ut alios numero beneficiorum in sedem Pontificiam collocandorum vincant. En profusæ liberalitatis præmium. Ast quis non subodorari poterit pontificiæ sedis arcanum, quæ *merita in Ecclesiam* iuxta posteriorem sensum examinare solet, quem reiecimur, & pro titulo omnino inhabili ad concedendam aliquam dignitatis prærogativam

gativam habemus. Nulla hic concludendi vis : *Magna gentis alicuius aut Principis humanitas atque benignitas in Romanam fuit Ecclesiam ; ergo ipsi reliqui Principes aut Respublicæ loco cedant.* Id non negamus, maiorem Romanæ Ecclesiæ erga benefactores illos esse obligationem , atque grati animi declarandi studium, quod tamen ita declarandum est, ne tertii iura lædantur.

§. XVI.

Fortè non maius robur *tertio* erit argumento, quod ab insignibus atque titulis, quibus Princeps aut Respublica a summo Pontifice ornatur, deducunt. (*ee*) Iam superius monuimus, nullam nos agnoscere Ecclesiæ aut Pontificis auctoritatem in novis dignitatibus introducendis ; nullum quoque argumentum pro adstruendo quodam præcedentiæ iure ex his titulis, qui a sola sedis Pontificiæ impositione dependent, derivare, & pro solido habere possumus prærogativæ testimonio. Nihil hi tituli inferunt præter singularem existimationem, quam Romani Præfules non commodiori ratione quam liberalitate, tam prompto ac minus caro pretio exsolvenda, testari voluerunt : quæ tamen eo pretiosior gentibus visa est, quo maior de similibus titulis excitari poterat præsumtio. Interim nullam videmus necessitatem, quomodo illi, qui non iisdem aut aliis eologiis condecorati fuerunt, se inferiores habere cogi potuerint, imprimis cum subsequenti tempora docuerint, genuinam horum titulorum significationem non ad quemvis illorum Possessorem ita applicari potuisse, ut is fuerit, qui appellari debuerit, cum potius eius mores a vero tituli, quem gerebat, sensu aberraverint, ita ut omnis elogii vis marcescere videretur.

§. XVII.

Hæc de fundamentis Præcedentiæ concedendæ, quatenus ex traditionibus curiæ romanæ repetuntur, dixisse sufficiat ; ex quibus forte clarum erit, pontificiam sedem, cum nulla polleat in Principes Christianos iurisdictione , haud com-

(*ee*) CANTELIUS Part. 2. diss. I, quæ cognomina Romani Pontifices aliis dederint. p. 154.

competentem iudicem in illustribus Præcedentiarum controversiis agere : cæterum non inficiamur ea, quæ iam adduximus, argumenta multum facere posse ad augendam molem librorum, qui de Præcedentiarum controversiis tractant, & ingenio scribentium optimam præbere occasionem excurrendi, ac eleganti eloquentiæ apparatu eorum contenta proponendi. Nobis impræsentiarum nihil magis curæ est, quam ut illa argumenta sine omni præconcepta opinione consideremus, neque multitudine neque autoritate contradicentium moveamur, imprimis cum gravissimum in hac doctrina deprehendamus inter scriptores dissensum, quibus nihil frequentius est, quam ea respuere atque rejicere, quæ aliis tanquam certissima decisionis principia laudantur. Ulterius pergimus, &, cum satis dictum fuerit, *quantum romanis legibus & canonicis constitutionibus autoritatis in his controversiis sit tribuendum*, omni prorsus dubio caret, has quæstiones ex iurisprudentia Universalis lucem atque decisionem petere. Hæc enim sola est, quæ actionibus liberarum gentium normam præbet, ad quam illæ sunt examinandæ. Hinc periculum faciamus, & quid de his controversiis ex principiis iuris universalis statuendum sit, videamus, certi, quod positus genuinis fundamentis, in ruinam pronæ sint omnes apparentes rationes, quæ plerumque magis ornate quam vere allegari solent.

§. XIIX.

Gens, quæ nullius Imperio obnoxia & ab omnibus pactis libera est, nullum superiorem, excepto DEO, agnoscit, nullam legem habet, quam quæ omnium hominum lex est universalis, & ad cuius observantiam omnes in hoc universo obligantur. Iste populus, ea respublica ita se erga alias respublicas atque gentes gerat, ut omnium læsionem evitet, & mutua humanitatis officia alteri genti & reipublicæ exhibeat, ac reciproca expectet. In hac plena libertate atque independentia gratulabitur sibi, quod quævis alia gens & respublica nihil ab illa postulare & exigere queat, quod ex generalibus humanitatis principiis urgere nequeat.

E

Inde

Inde videbit gentium a se non dependentium æquale ius, nullum alterius in alteram imperium legitimum; ipsi ea licita esse, quæ alteri licent, & ad quamcumque maiorem felicitatem legitimo adspirare modo non esse nefas: eam habet maiestatem, quam omnes aliæ respublicæ; cum libera sit, eiusque potestas a nemine, nisi a DEO, dependeat. Ex ea independentia & æquali iure fluit infallibilis conclusio: *natura omnes gentes esse liberas ac independentes, ita esse æquales, ut nulla ab altera aliquid exigere possit, quod alteri reciproce prestare nolit.*

§. XIX.

Igitur maiores honores alteri genti exhibere cogi non potest, quam ab ipsa accipit. Dices forte: est altera gens potentior, armis valida, imperium ipsi latissimum, fines amplissimi: tua angustioribus continetur terminis. Quid tum? neque tua gens potentiori est subiecta & imperio illius subest: imperet innumeris aliis populis, tua gens salva est & immunis ab illius dominio. Pergis: sunt vires potentiori tuam subiugandi gentem. Quæso, an iuste, an legitime id fiet? neque iam subiecta est: bellum alex simile est: non desunt exempla, regna & imperia mole sua destructa fuisse, minora crevisse, cum maximarum rerum publicarum initia fuerint tenuia; videndum, quis vincat, non obediendum, iugum subeundum ante cladem & captivitatem: forte non deerunt amici, qui alterius magnitudinem & alios devorandi libidinem ægre ferent: habebit gens minor amicos, foederatos, potentior plures inimicos & hostes inveniet: interim consilii omnino est, ne temere offendatur potentior, tempori aliquando est cedendum, imo prudentia suadet, si potentioris iram atque vindictam evitare possis humanitatis & urbanitatis quadam testificatione, ne intempestiva morositate te graviore exponas periculo. Quid alii obiiciant, divitias atque splendorem gentis, tuæ civitatis paupertatem atque simplicitatem? Sed contemnunt rerum abundantiam, aut paucis contenta vivit. Nihil eam iuvant aliarum gentium divitiæ, ex quibus nulla in te profluunt
be-

beneficia: forte illas acquirendi quoque non deerit occasio: sequatur exemplum ditioris gentis, quæ eam sibi felicitatem labore & virtute comparavit: aut si fortunæ & naturæ indulgentia acceperit, felicem æstimare licet: inde alteri nullum ius competit, tuam flocci aut minoris habendi gentem: imbecillitatis magnæ signum est, bonis, quæ natura dedit, superbire, aut, si virtute quæsitæ sunt, credere, aliis non eandem patere viam. Narrabunt alii præclara gentis facinora, producent maiorum imagines, canent maiorum bello paceque gesta: Tuæ genti obscura nomina, nulla aut tamen non augusta in orbe fama: Turbas excitabunt scriptorum, qui laudes & res gentis immortalibus monumentis prodiderunt. Quorsum hæc spectant? Videbis primam velle illam gentem inter homines esse, primum occupare locum, aliasque nationes sibi inferiores credere. Quid regeris? Virtutem in quavis gente colendam ac suscipiendam esse. Multum vanitatis atque ambitionis in gentium laudibus occurrere, & pro virtutibus aliquando jactitari, quæ vitiis gravioribus annumeranda sunt: æstimandos, qui virtutis elogio claruerunt, cuiuscunque gentis cives fuerint: illos autem gentem minime integram nobilitasse, ut ea prærogativam atque præcedentiam præ aliis iure ambire queat: forte & Tuæ genti non deerunt illustria nomina. Prodeunt alii, qui *insignia* atque *titulorum* plaustra producent, quibus eorum patria ornatur; quique sibi imaginantur, ex his titulis tantum conciliari splendoris, ut gentes iisdem elogiis non ornatae pro inferioribus habendæ sint. Sed si quæras, unde ea insignia illosque acceperint titulos, videbis, hæc ornamenta vel ab iis petita, quorum olim credebatur esse similia iura concedere, vel proprio motu assumpta: quid impedit, quo minus Tua Respublica, si ipsæ re sua esse visum fuerit, eadem utatur libertate? quid si alii proprio ausu assumptos titulos denegare voluerint? liberum erit hanc in illos retorquere iniuriam; cum enim tua gens nulla necessitate aut alia lege obligata aliarum gentium atque populorum insignia atque titulos agnoverit,

eandem humanitatem sibi ab aliis gentibus pollicebitur, quæ si denegata fuerit, retorsionis privilegio uti poterit. Quid tandem ad illorum obiectiones respondendum, qui primarium prærogativæ fundamentum in *antiquitate regni aut reipublicæ* quærunt? neque illud solidum derivandæ præcedentiæ argumentum esse fatemur. Non enim solum demonstratio antiquitatis apud plerasque gentes res est obscura multisque dubiis involuta: verum etiam, si illa doceri possit, nullum tamen præcedendi ius tribuere potest, cum ex temporis diuturnitate nulla in reliquis respublicas accrescat eminentia: nullo enim tempore maius aliquod ius in alias civitates independentes accedit, nullus nascitur titulus, cur in recentioribus rebus publicis prærogativam aliquam exigere possit, quæ sua principia & natales nulla ratione ab antiquiori civitate repetunt.

§. XX.

Hæc quasi in compendio dicta sufficiant: non obscura forte erit nostra sententia, quam præcedenti §. XIX. exposuimus: nullam rempublicam præ altera exigere posse singulares honores, licet provocet 1) ad maiorem potentiam, 2) ad divitias, 3) ad virtutes & merita gentis, 4) ad multitudinem & excellentiam titulorum, 5) ad antiquitatem: quibus tamen argumentis plurimumque uti solent, qui de præcedentiis scripserunt, (ff) additis aliis, quæ tamen ad dicta capita redigi possunt, hinc a nobis silentio prætermittenda sunt, cum nimis prolixum fuisset, omnes excutere oratorios flosculos, quibus alii atque alii rerum publicarum ac Principum prærogativas extollunt: Una tamen hic attingenda nobis videtur quæstio: *an ex forma reipublicæ fundamentum aliquod ad præcedentiam adstruendam aut denegandam desumi possit?* Ita nonnullis videtur: proinde Respublicas regnis ex iuris quadam necessitate cedere nonnulli asserunt: alii regnum successivum electio anteponunt & vice versa, De rebus publicis, an regnis præferendæ aut pares æstimandæ sint, differit PUFENDORFFIUS (gg) in hunc modum

(ff) DN: LUNIG: in *Theatro Cerem.* Tom. I. p. 9.

(gg) SAM, PUFENDORFF in *dissertat. de Existimatione.*

modum: Ex hisce omnibus satis firmiter videtur concludi, ex obligatione perfecta, quæ in altero ius proprie dictum præsupponit, Regem revera talem non teneri loco cedere alteri Regi tanquam digniori, ut ut hic conditionibus iam enumeratis præpolleat; neque civitatem liberam alteri civitati liberæ, licet antiquiori aut potentiiori. Quia nec civitas popularis in se videtur dignitate inferior civitate monarchica, quamvis in civitate democratica nemo unus reperiatur, qui cum Rege comparari possit. Unde nec civitatis liberæ legatus necessario legato Regis loco cedere tenebitur. Eadem rationes ad alteram quoque quadrant quæstionem; non in id consentimus, æqualia liberarum gentium esse iura, non videmus, cur aliqua differentia constituta sit inter Principatus, qui successione transmittuntur, vel electione conferuntur. Gentis enim cuiusvis libero arbitrio relicta esse credimus, quam rationem regiminis sibi maxime conducere credat, hinc enim eadem semper manet maiestas, eadem ab extraneis independentia, & ita illæ quoque intuitu aliarum gentium æqualitas, nihil intererit, quid domi gens agat, & qua ratione suam ordinaverit rempublicam.

§. XXI.

Ita ex generalibus iurisprudentiæ universalis principiis differuimus, quæ cum nonnullis a praxi atque experientia aliena videbuntur, iam illis quoque satis faciendum erit. Plurima enim in promptu sunt exempla, præcedentiam inter liberas gentes fuisse observatam, quod etiam testantur innumeræ præcedentiarum lites, quæ moveri non potuissent, nisi ius aliquod præcedendi inter liberas gentes introductum fuisset: quamvis hoc nostro ævo hæc lites quodammodo refrigerare incipiant, & imprimis in negotiis maioris momenti illustres personæ ab his contentionibus abstrahere soleant, cuius exemplum in novissimis Traiectensibus tractatibus vidimus; (bb) Imo certum sit, has lites amicitia atque concordia inter gentes conservandæ magno detrimento & impedimento esse. Certum itaque est, iure originario nullam gentem alteri debere præcedentiam, illam
vero

(bb) *Lettres historiques & galantes Tom. VI. p. 143.*

QK
 TH
 5112

vero, quam hodie observari attendimus, ex solo usu atque longæva possessione originem traxisse, ad illam autem obtinendam non parum contulisse rationes, quas superioribus §. §. examinavimus, quæ tanquam causæ iustioris considerari possunt, ex quibus, gens ut genti cedat, commota forte fuit. Potuerunt igitur gentes a prima institutione atque libertate recedere, potuit uni aut alteri prærogativa concedi, non quidem necessitate legis aut iuris, sed libera voluntate ac concessione; quæ enim solo factio atque potentia aut ex humanitate descendit & indulta est prærogativa, nullam producere potuit obligationem & aliquod ius in alium transferre: hinc de isto præcedentiarum genere nobis hic sermo non est. Res igitur evenisse hunc in modum nobis videtur: inceperunt gentes aliquem in suis conventibus constituere ordinem, ni fallimur, concilia primam præbuere in orbe Christiano occasionem: Approbarunt eum sessionis & præcedentiæ ordinem, ultro se submiserunt, eodem quoque in aliis conventibus usæ: adest hic consensus, & adfuit aliquando expressus, aliquando tacitus, si alteri sine controversia prior datus fuerit locus. Inde ius ipsi quæsitum & ex hoc Consensu præcedendi facultas derivata fuit: quæ cum semel agnita, ii, qui sponte cesserant, iam non resilire & antiquum ordinem infringere poterunt. Hæcque est ratio, cur in controversiis præcedentiarum ad usum atque observantiam provocetur, imo exempla plus valeant quam rationes, quarum infirmitatem superius demonstravimus. Sane si quod est præcedentiæ fundamentum, illud est, quod in consensu gentium quærendum nobis videtur, cum aliud, quod perfecte obliget, nesciamus, salvo tamen rectius sentientium iudicio, quibus nostras non obtrudimus opiniones, sed informationem melioremque doctrinam expectamus.

Pon TK 5172, 1 Qk

ULB Halle

3

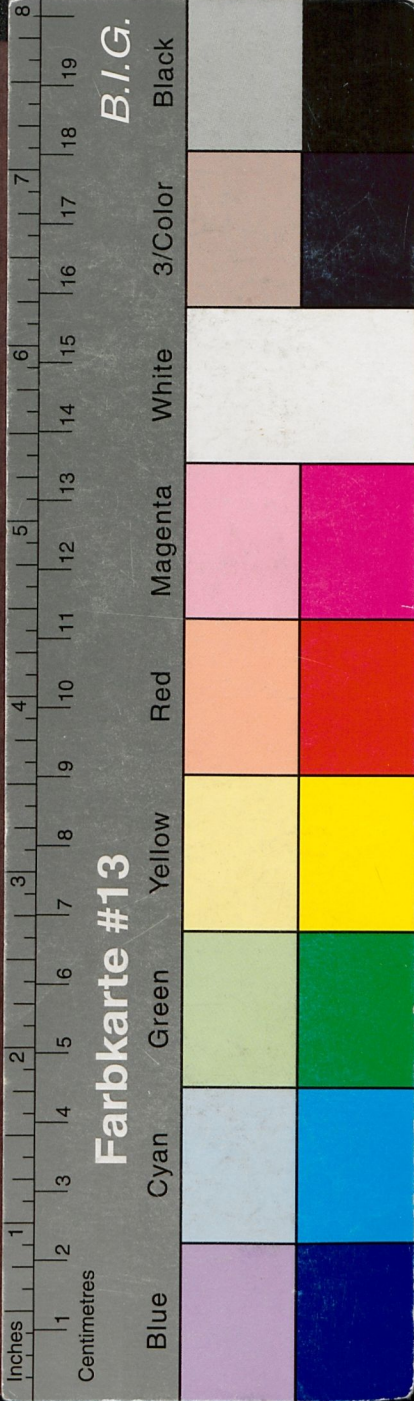
003 881 385

(F)

B.I.G.

Farbkarte #13

M. II, 21. ^{1818.} DISSERTATIO IVRIS PVBLICAE
29, 17. DE
 FVNDAMENTO
 DECIDENDI CONTROVERSIAE
 DE
 PRÆCEDENTIA
 INTER
 LIBERAS GENTES,
 QVAM
 ILLVSTRIS IVRECONSULTORVM ORDINIS
 CONSENSV
 PRÆSIDE
 N. CHRISTIANO GODOFREDO
 HOFFMANNO,
 PROF. DE VERBOR. SIGNIFICAT. AC REGVLIS
 IVRIS ORD.
 AD D. XVI. MAII MDCXXI.
 PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBICIT
 AVTOR ET RESPONDENS
 CAROLVS GVILIELM. GÆRTNER,
 DRESD.
 LIPSIAE,
 LITTERIS SCHEDIANIS.

II k
5112

